

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

PROGRAMACIÓN OFICIAL LOE 2011/2012

(segundo os Decretos 198/2007 e 203/2007)

PIANO COMPLEMENTARIO

(G. Profesional)

Departamento de Tecla

<http://centros.edu.xunta.es/cmusprofesionalvigo>

Índice

Piano Complementario 1- 3º de GP.....	3
Obxectivos:	3
Contidos Xerais:	3
Contidos Específicos:.....	4
Criterios de Avaliación	5
Procedementos de Avaliación.....	5
Proba extraordinaria por perda de avaliación continua en Xuño.	6
Contidos e Procedementos para as Probas Extraordinarias de Setembro	6
Piano Complementario 1 (3º de G.P.).....	6
Piano Complementario 2 - 4º de GP.....	7
Obxectivos:	7
Contidos Xerais:	7
Contidos Específicos:.....	8
Criterios de Avaliación:	9
Procedementos de Avaliación.....	10
Proba extraordinaria por perda de avaliación continua en Xuño.	10
Contidos e Procedementos para as Probas Extraordinarias de Setembro	10
Piano Complementario 2 (4º de G.P.).....	10
Piano Complementario 3- 5º de GP.....	11
Obxectivos:	11
Contidos Xerais:	11
Contidos Específicos:.....	12
Criterios de Avaliación:	13
Procedementos de Avaliación.....	14
Proba extraordinaria por perda de avaliación continua en Xuño.	14
Contidos e Procedementos para as Probas Extraordinarias de Setembro	14
Piano Complementario 3 (5º de G.P.).....	14
Piano Complementario 4- 6º de GP.....	15
Obxectivos:	15
Contidos Xerais:	15
Contidos Específicos:.....	16
Criterios de Avaliación:	17
Procedementos de Avaliación.....	18
Proba extraordinaria por perda de avaliación continua en Xuño.	18
Contidos e Procedementos para as Probas Extraordinarias de Setembro	18
Piano Complementario 4 (6º de G.P.).....	18
Materials e Recursos Didácticos.	19
Actividades Complementarias.	19
Metodoloxía.....	21
FALTAS DE ASISTENCIA:	21
Procedemento para as Titorías de Pais / Nais.....	22

GRAO PROFESIONAL

Piano Complementario 1- 3º de GP

Obxectivos:

O ensino de Piano Complementario durante o Primeiro Curso de Piano Complementario no Grao Profesional, terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos/as as capacidades seguintes:

- Iniciarse no estudo e a práctica do piano, como valioso e útil elemento na súa formación global como músico.
- Desenvolver as capacidades de expresión e percepción a través dun novo medio.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste primeiro curso.
- Alcanzar progresivamente rapidez de reflexos na lectura a primeira vista.
- Improvisar melodicamente no teclado sobre estruturas harmónicas básicas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento sinxelos, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.

Contidos Xerais:

- Principios básicos da técnica pianística:
 - Posición “Base” na execución pianística.
 - Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
 - Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).
 - Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
 - Principios de dixitación pianística.
 - Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas e catro mans.

- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

Contidos Específicos:

Os contidos específicos mínimos deste primeiro curso de grao medio desenvolveranse nos seguintes apartados:

Técnica:

- Adquisición e desenvolvemento de hábitos de postura e relaxación axeitados á execución pianística (brazo, antebrazo, man, etc.)
- Coñecemento de principios básicos de técnica:
 - Dixitación de escalas e acordes básicos.
 - Articulacións (legato, staccato, portato, etc.).
 - Diferenciación dinámica básica (piano-forte).
 - Nocions básicas de fraseo.
 - Nocions básicas de pedalización.

Lectura a Vista:

- Práctica elemental da lectura a vista:
 - A dúas claves (Sol e Fa en cuarta liña), con valores longos e ámbito reducido para ambas mans.
 - Tonalidades traballadas no apartado de acompañamento e improvisación.
 - Alternancia na participación de ambas mans.
 - Lectura harmónica: melodías con acompañamentos sinxelos.
 - Lectura contrapuntística: movementos paralelos e contrarios.

Acompañamento e Improvisación:

- Cifrado funcional.
- Graos tonais (I,IV,V e V7).
- Enlaces harmónicos.
- Estructuras harmónicas de catro e oito compases: I-I-V-I/I-V-V-I/I-IV-V-I/I-I-V-V/V-V-I-I/IV-I-V-I, etc.
- Frase, semifrase. Análise de partituras sinxelas de pouca extensión.

- Acompañamento de melodías nas tonalidades citadas, desenvolvendo patróns rítmicos de acompañamento sinxelos a dúas mans e coa man esquerda soa, empregando os graos sinalados.
- Tonalidades: DoM-SolM-ReM-FaM e os seus relativos menores.
- Improvisación melódica con notas reais. Improvisación coa escala pentatónica.
- Inicio á utilización das notas de adorno (nota de paso, floreo, apoiatura)
- Iniciación ao cifrado americano.
- Composición de pequenas pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Achegamento ao transporte dende a comprensión harmónica.

Interpretación:

- estudo de pequenas pezas de diversos estilos adecuadas ó nivel deste 1º curso.
- estudo de pezas para piano a 4 mans.

Criterios de Avaliación

- a) LER TEXTOS A PRIMEIRA VISTA.
- b) MOSTRAR NOS ESTUDOS E OBRAS A CAPACIDADE DE APRENDIZAXE PROGRESIVA INDIVIDUAL.
- c) INTERPRETAR OBRAS DE ACORDO COS CRITERIOS DE ESTILO CORRESPONDENTES.
- d) ACTUAR COMO MEMBRO DUN GRUPO E MANIFESTA-LA CAPACIDADE DE TOCAR Ó MESMO TEMPO QUE ESCOITA E SE ADAPTA Ó RESTO DOS INSTRUMENTOS.
- e) CHEGAR A TRAVÉS DA ANÁLISE Á ESTRUCTURA HARMÓNICA INTERNA DUN FRAGMENTO DE PARTITURA PARA TECLADO.
- f) REDUCCIÓN HARMÓNICA DUN FRAGMENTO SINXELO DE MÚSICA ESCRITA PARA UN INSTRUMENTO POLIFÓNICO.
- g) LECTURA SIMPLIFICADA DE OBRAS OU FRAGMENTOS CON DISPOSICIÓN HARMÓNICAS TÍPICAMENTE PIANÍSTICAS.
- h) REPENTIZACIÓN DUNHA PARTITURA PARTICIPANDO DENTRO DUN GRUPO DE INSTRUMENTOS OU ACOMPAÑANDO A UN SOLISTA.

Procedementos de Avaliación

- A avaliación da disciplina será continua e nela o profesor valorará de forma constante o progreso que o alumno/a vai experimentando durante todo o curso, así como a súa actitude e asistencia.

- Os instrumentos de avaliación son o caderno de aula, no que se rexistran as incidencias significativas ó longo do curso, e o boletín de cualificacións, onde se reflectirán as puntuacións obtidas polo alumno/a en tódalas materias do curso.
- A sesión de avaliación do alumno/a terá lugar ó final de cada trimestre e estará presidida polo profesor titor, (profesor de instrumento). Nela o equipo docente avaliará a evolución do alumno/a e plantexará, no caso de existir problemas, as posibles solucións e medidas a adoptar.
- No caso de non cumprir cos obxectivos mínimos ou de superar o máximo de faltas permitidas no primeiro ou no segundo trimestre, o alumno/a deberá recuperar estes obxectivos nos seguintes trimestres (segundo e terceiro, respectivamente). No caso de obter unha Avaliación Final Negativa o alumno/a terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. As datas para a realización de dita proba serán establecidas polo centro para cada curso.

Proba extraordinaria por perda de avaliación continua en Xuño.

O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. O profesor realizará un exame de carácter privado o público, e o repertorio esixido quedará ao criterio do mesmo profesor dacordo coa Programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

Contidos e Procedementos para as Probas Extraordinarias de Setembro

Piano Complementario 1 (3º de G.P.)

- No caso de obter unha Cualificación Final Negativa o alumno/a terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. A proba será realizada nunha aula do Conservatorio polo profesor do alumno/a.
- O contido específico da proba será determinado polo profesor de Piano Complementario dependendo do incumplimento dos Obxectivos mínimos por parte de cada alumno/a e estará sempre relacionado cos Contidos da Programación para cada curso.
- O profesor de Piano Complementario orientará a estes alumnos/as sobre o contido da súa proba e proporcionaralles o material que precisen para a realización da mesma.
- No caso de non superar a Proba Extraordinaria de Setembro considerarase que o alumno/a ten o curso suspenso para esta materia. Neste caso, e de conformidade co disposto na lei, o alumno/a terá que recuperar os obxectivos non superados na clase do curso seguinte, recordando que a cualificación negativa en tres ou máis materias dun curso ou de varios impedirá a promoción do alumnado ao curso seguinte.

Piano Complementario 2 - 4º de GP

Obxectivos:

O ensino de Piano Complementario durante o Segundo Curso de Piano Complementario no Grao Profesional, terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos/as as capacidades seguintes:

- Amplia-los coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante o primeiro curso.
- Desenvolver as capacidades de expresión e percepción co instrumento.
- Coñece-las características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de modo axeitado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste segundo curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas básicas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento sinxelos, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos compañeiros.

Contidos Xerais:

- Principios básicos da técnica pianística:
 - Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
 - Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).
 - Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
 - Principios de dixitación pianística.
 - Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas e catro mans.

- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

Contidos Específicos:

Os contidos específicos mínimos deste segundo curso de piano complementario no grao profesional desenvolveranse nos seguintes apartados:

Técnica:

- Adquisición e desenvolvemento de hábitos de postura e relaxación axeitados á execución pianística (brazo, antebrazo, mano, etc.)
- Coñecemento de principios básicos de técnica:
 - Dixitación de escalas e acordes nas tonalidades empregadas.
 - Ampliación no traballo coas articulacións: sfz, ^, -, etc..
 - Diferenciación dinámica (pp-p-mp-mf-f-ff).
 - Traballo con outros elementos expresivos como ritardandos, crescendos, diminuendos, etc.
 - Nocions básicas de fraseo.
 - Nocións básicas de pedalización.

Lectura a Vista:

- Profundización na práctica da lectura:
 - Ámbito reducido.
 - Simultaneidade na participación das mans.
 - Lectura harmónica: melodías acompañadas con acordes despregados na man esquerda (baixo de Alberti, arpejos, etc.)
 - Tonalidades traballadas noutros apartados.
 - Lectura contrapuntística: movementos paralelos e contrarios; máis de unha voz en cada man, en fragmentos breves.

Acompañamento e improvisación:

- Acordes empregados: I-V-II-VI-V₇.
- Enlaces harmónicos:
 - Traballar as tres posicións do acorde cos enlaces harmónicos derivados de elas.
 - Inicio ao traballo con inversións (primeira inversión na dominante).
 - Inicio ao uso das dominantes secundarias (V/V).

- Desenvolvemento de patróns rítmicos de acompañamento a dúas mans e coa man esquerda soa.
- Estructuras harmónicas de 8 e 16 compases.
- Patróns rítmicos de complexidade crecente: figuracións en corcheas, baixos de Alberti, arpejos, etc.
- Novas tonalidades: LaM-MiM-Mib-Sib e os seus relativos menores.
- Análisis formal de obras de maior duración:
 - Formas binarias: A-B.
 - Formas ternarias: A-B-A.
- Improvisación melódica:
 - Emprego de motivos melódicos con notas extrañas (notas de paso, floreos e apoiaturas) e a súa adaptación por transporte e por enlace harmónico.
- Ampliación do traballo co cifrado americano:
 - Repertorio de música tradicional (folklórico)
 - Repertorio de música pop-rock.
- Traballo de dedución melódico-harmónica a través da audición, de pezas do repertorio popular en xeral e a súa interpretación.
- Composición de pequenas pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Achegamento ao transporte. Transporte de pequenos fragmentos ou pezas de pouca dificultade a distintos intervalos, baseándose na comprensión harmónica.

Interpretación:

- Estudo de pequenas pezas de diversos estilos adecuadas ó nivel deste 2º curso.
- Estudo de pezas para piano a 4 mans.

Criterios de Avaliación:

- a) LER TEXTOS A PRIMEIRA VISTA.
- b) MOSTRAR NOS ESTUDOS E OBRAS A CAPACIDADE DE APRENDIZAXE PROGRESIVA INDIVIDUAL.
- c) INTERPRETAR OBRAS DE ACORDO COS CRITERIOS DE ESTILO CORRESPONDENTES.
- d) ACTUAR COMO MEMBRO DUN GRUPO E MANIFESTA-LA CAPACIDADE DE TOCAR OU CANTAR Ó MESMO TEMPO QUE ESCOITA E SE ADAPTA Ó RESTO DOS INSTRUMENTOS OU VOCES.
- e) CHEGAR A TRAVÉS DA ANÁLISE Á ESTRUCTURA HARMÓNICA INTERNA DUN FRAGMENTO DE PARTITURA PARA TECLADO.
- f) REDUCCIÓN HARMÓNICA DUN FRAGMENTO SINXELO DE MÚSICA ESCRITA PARA UN INSTRUMENTO POLIFÓNICO.

- g) LECTURA SIMPLIFICADA DE OBRAS OU FRAGMENTOS CON DISPOSICIÓNS HARMÓNICAS TÍPICAMENTE PIANÍSTICAS (ARPEXOS, ETC.).
- h) INTERPRETACIÓN DUNHA PARTITURA PARTICIPANDO DENTRO DUN GRUPO DE INSTRUMENTOS OU ACOMPAÑANDO A UN SOLISTA.

Procedementos de Avaliación

- A avaliación da disciplina será continua e nela o profesor valorará de forma constante o progreso que o alumno/a vai experimentando durante todo o curso, así como a súa actitude e asistencia.
- Os instrumentos de avaliación son o caderno de aula, no que se rexistran as incidencias significativas ó longo do curso, e o boletín de cualificacións, onde se reflectirán as puntuacións obtidas polo alumno/a en tódalas materias do curso.
- A sesión de avaliación do alumno/a terá lugar ó final de cada trimestre e estará presidida polo profesor titor, (profesor de instrumento). Nela o equipo docente avaliará a evolución do alumno/a e plantexará, no caso de existir problemas, as posibles solucións e medidas a adoptar.
- No caso de non cumprir cos obxectivos mínimos ou de superar o máximo de faltas permitidas no primeiro ou no segundo trimestre, o alumno/a deberá recuperar estes obxectivos nos seguintes trimestres (segundo e terceiro, respectivamente). No caso de obter unha Avaliación Final Negativa o alumno/a terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. As datas para a realización de dita proba serán establecidas polo centro para cada curso.

Proba extraordinaria por perda de avaliación continua en Xuño.

O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. O profesor realizará un exame de carácter privado o público, e o repertorio esixido quedará ao criterio do mesmo profesor dacordo coa Programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

Contidos e Procedementos para as Probas Extraordinarias de Setembro

Piano Complementario 2 (4º de G.P.)

- No caso de obter unha Cualificación Final Negativa o alumno/a terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. A proba será realizada nunha aula do Conservatorio polo profesor do alumno/a.
- O contido específico da proba será determinado polo profesor de Piano Complementario dependendo do incumplimento dos Obxectivos mínimos por parte de cada alumno/a e estará sempre relacionado cos Contidos da Programación para cada curso.

- O profesor de Piano Complementario orientará a estes alumnos/as sobre o contido da súa proba e proporcionaralles o material que precisen para a realización da mesma.
- No caso de non superar a Proba Extraordinaria de Setembro considerarase que o alumno/a ten o curso suspenso para esta materia. Neste caso e de conformidade co disposto na lei o alumno/a terá que recuperar os obxectivos non superados na clase do curso seguinte, recordando que a cualificación negativa en tres ou máis materias dun curso ou de varios impedirá a promoción do alumnado ao curso seguinte.

Piano Complementario 3- 5º de GP

Obxectivos:

O ensino de Piano Complementario durante o Terceiro Curso de Piano Complementario no Grao Profesional, terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos/as as capacidades seguintes:

- Amplia-los coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante os cursos anteriores.
- Desenvolver as capacidades expresivas e perceptivas.
- Amplia-lo coñecemento das características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste 3º curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas dadas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos seus compañeiros.

Contidos Xerais:

- Principios básicos da técnica pianística:
 - Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
 - Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).

- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dixitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas e catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

Contidos Específicos:

Os contidos específicos mínimos deste terceiro curso de grao profesional desenvolveranse nos seguintes apartados:

Técnica:

- Ampliación dos recursos técnicos traballados durante os dous cursos anteriores según os diferentes estilos e épocas.
- Significado das indicacións dinámicas e as articulacións segundo o estilo.
- Canalización a través do fraseo axeitado das diferentes tensións/distensións musicáis (provocadas polo ritmo, harmonía, progresións, etc.) da partitura.
- Escalas e os arpejos nas tonalidades traballadas no apartado de acompañamento e improvisación.

Lectura a Vista:

- Ampliación do ámbito.
- Lectura de partituras de complexidade crecente previo análisis e comprensión das mesmas.

Acompañamento e improvisación:

- Acordes: todos os graos.
- Acordes de 7ª sobre acordes diferentes ao V.
- Enlaces harmónicos:
 - Ampliación no emprego das inversións. Acordes de 6/4 cadencial.

- Ampliación no uso das dominantes secundarias.
- Estructuras harmónicas a partir de 8 compases:
 - Estructura de Blues e Rock.
 - Estructura de enlaces por cuartas.
- Patrones rítmicos de complexidade crecente.
- Novas tonalidades: SiM-Fa#-Reb-Lab e os seus relativos menores.
- Formas: análise formal de sonatinas e rondós.
- Improvisación melódica de dificultade crecente.
- Emprego de escalas modales. Relación escala-acorde sobre cifrado americano.
- Emprego do cifrado americano sobre “Standards” de jazz a través de un guión melódico.
- Composición de pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Ampliación do traballo de transporte baseado na comprensión tonal.

Interpretación:

- estudo de obras de diversos estilos axeitadas ó nivel deste terceiro curso, nas que se abordarán problemas relativos ó fraseo, planos sonoros, distinción de voces en polifonía, dinámicas, etc.
- estudo de pezas para piano a 4 mans.

Criterios de Avaliación:

- a) LER TEXTOS A PRIMEIRA VISTA.
- b) MOSTRAR NOS ESTUDOS E OBRAS A CAPACIDADE DE APRENDIZAXE PROGRESIVA INDIVIDUAL.
- c) INTERPRETAR OBRAS DE ACORDO COS CRITERIOS DE ESTILO CORRESPONDENTES.
- d) ACTUAR COMO MEMBRO DUN GRUPO E MANIFESTA-LA CAPACIDADE DE TOCAR OU CANTAR Ó MESMO TEMPO QUE ESCOITA E SE ADAPTA Ó RESTO DOS INSTRUMENTOS OU VOCES.
- e) CHEGAR A TRAVÉS DA ANÁLISE Á ESTRUCTURA HARMÓNICA INTERNA DUN FRAGMENTO DE PARTITURA PARA TECLADO.
- f) REDUCCIÓN HARMÓNICA DUN FRAGMENTO SINXELO DE MÚSICA ESCRITA PARA UN INSTRUMENTO POLIFÓNICO.
- g) LECTURA SIMPLIFICADA DE OBRAS OU FRAGMENTOS CON DISPOSICIÓN HARMÓNICAS TÍPICAMENTE PIANÍSTICAS (ARPEXOS, ETC.).
- h) INTERPRETACIÓN DUNHA PARTITURA PARTICIPANDO DENTRO DUN GRUPO DE INSTRUMENTOS OU ACOMPAÑANDO A UN SOLISTA.

Procedementos de Avaliación

- A avaliación da disciplina será continua e nela o profesor valorará de forma constante o progreso que o alumno/a vai experimentando durante todo o curso, así como a súa actitude e asistencia.
- Os instrumentos de avaliación son o caderno de aula, no que se rexistran as incidencias significativas ó longo do curso, e o boletín de cualificacións, onde se reflectiran as puntuacións obtidas polo alumno/a en tódalas materias do curso.
- A sesión de avaliación do alumno/a terá lugar ó final de cada trimestre e estará presidida polo profesor titor, (profesor de instrumento). Nela o equipo docente avaliará a evolución do alumno/a e plantexará, no caso de existir problemas, as posibles solucións e medidas a adoptar.
- No caso de non cumprir cos obxectivos mínimos ou de superar o máximo de faltas permitidas no primeiro ou no segundo trimestre, o alumno/a deberá recuperar estes obxectivos nos seguintes trimestres (segundo e terceiro, respectivamente). No caso de obter unha Avaliación Final Negativa o alumno/a terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. As datas para a realización de dita proba serán establecidas polo centro para cada curso.

Proba extraordinaria por perda de avaliación continua en Xuño.

O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. O profesor realizará un exame de carácter privado o público, e o repertorio esixido quedará ao criterio do mesmo profesor dacordo coa Programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

Contidos e Procedementos para as Probas Extraordinarias de Setembro

Piano Complementario 3 (5º de G.P.)

- No caso de obter unha Cualificación Final Negativa o alumno/a terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. A proba será realizada nunha aula do Conservatorio polo profesor do alumno/a.
- O contido específico da proba será determinado polo profesor de Piano Complementario dependendo do incumplimento dos Obxectivos mínimos por parte de cada alumno/a e estará sempre relacionado cos Contidos da Programación para cada curso.
- O profesor de Piano Complementario orientará a estes alumnos/as sobre o contido da súa proba e proporcionaralles o material que precisen para a realización da mesma.
- No caso de non superar a Proba Extraordinaria de Setembro considerarase que o alumno/a ten o curso suspenso para esta materia. Neste caso e de conformidade co disposto na lei o alumno/a terá que recuperar os obxectivos non superados na clase

do curso seguinte, recordando que a cualificación negativa en tres ou máis materias dun curso ou de varios impedirá a promoción do alumnado ao curso seguinte.

Piano Complementario 4- 6º de GP

Obxectivos:

O ensino de Piano Complementario durante o Cuarto Curso de Piano Complementario no Grao Profesional, terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos/as as capacidades seguintes:

- Amplia-los coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante os cursos anteriores.
- Desenvolver as capacidades expresivas e perceptivas.
- Amplia-lo coñecemento das características e posibilidades sonoras do piano.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste 3º curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas dadas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos seus compañeiros.

Contidos Xerais:

- Principios básicos da técnica pianística:
 - Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
 - Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).
 - Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
 - Principios de dicitación pianística.
 - Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.

- Interpretación de obras a dúas e catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado, baseándose na comprensión tonal.

Contidos Específicos:

Os contidos específicos mínimos deste cuarto curso de grao profesional desenvolveranse nos seguintes apartados:

Técnica:

- Ampliación dos recursos técnicos traballados durante os cursos anteriores.
- Traballaranse as Escalas e os arpejos en todas as tonalidades.
- Emprego de recursos técnicos de certa complexidade como oitavas ou notas dobres en fragmentos breves.
- Perfeccionamento do fraseo e dos conceptos estilísticos.

Lectura e Vista:

- Práctica da lectura a vista de carácter harmónico e contrapuntístico.

Acompañamento e improvisación:

- Acordes:
 - Todos os graos.
 - Acordes de 7ª sobre todos o graos; de 7^a de sensible e 7ª disminuída e as súas inversións.
 - Acordes de 9^a
 - Dominantes secundarias e as súas inversións.
- Estructuras harmónicas:
 - Series de 7as dominantes e diatónicas.
 - Procesos modulantes.
 - Coñecemento e práctica de estruturas de obras coñecidas.
- Patróns rítmicos de complexidade crecente sobre estruturas rítmicas traballadas:

- Ritmos de música pop-rock, latina, popular, jazz, etc..
- Tonalidades: todas.
- Análise formal e interpretación de pezas sinxelas para o seu instrumento con acompañamento de piano.
- Profundización no manexo do cifrado americano.
- Composición de pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Improvisación melódica sobre escalas modais.
- Transporte de pezas ou fragmentos de dificultade crecente, a distintos intervalos, baseándose na comprensión interna da composición musical.

Novas Grafías e Linguaxes Musicais:

- Introducción e achegamento á escritura actual e a súa simboloxía.
- Improvisación e creación de pezas empregando estas grafías.

Interpretación:

- Estudo de obras de diversos estilos axeitadas ó nivel.
- Estudo de pezas para piano a 4 mans.

Criterios de Avaliación:

- a) LER TEXTOS A PRIMEIRA VISTA.
- b) MOSTRAR NOS ESTUDOS E OBRAS A CAPACIDADE DE APRENDIZAXE PROGRESIVA INDIVIDUAL.
- c) INTERPRETAR OBRAS DE ACORDO COS CRITERIOS DE ESTILO CORRESPONDENTES.
- d) ACTUAR COMO MEMBRO DUN GRUPO E MANIFESTA-LA CAPACIDADE DE TOCAR OU CANTAR Ó MESMO TEMPO QUE ESCOITA E SE ADAPTA Ó RESTO DOS INSTRUMENTOS OU VOCES.
- e) CHEGAR A TRAVÉS DA ANÁLISE Á ESTRUCTURA HARMÓNICA INTERNA DUN FRAGMENTO DE PARTITURA PARA TECLADO.
- f) REDUCCIÓN HARMÓNICA DUN FRAGMENTO SINXELO DE MÚSICA ESCRITA PARA UN INSTRUMENTO POLIFÓNICO.
- g) LECTURA SIMPLIFICADA DE OBRAS OU FRAGMENTOS CON DISPOSICIÓN HARMÓNICAS TÍPICAMENTE PIANÍSTICAS (ARPEXOS, ETC.).
- h) INTERPRETACIÓN DUNHA PARTITURA PARTICIPANDO DENTRO DUN GRUPO DE INSTRUMENTOS OU ACOMPAÑANDO A UN SOLISTA.

Procedementos de Avaliación

- A avaliación da disciplina será continua e nela o profesor valorará de forma constante o progreso que o alumno/a vai experimentando durante todo o curso, así como a súa actitude e asistencia.
- Os instrumentos de avaliación son o caderno de aula, no que se rexistran as incidencias significativas ó longo do curso, e o boletín de cualificacións, onde se reflectirán as puntuacións obtidas polo alumno/a en tódalas materias do curso.
- A sesión de avaliación do alumno/a terá lugar ó final de cada trimestre e estará presidida polo profesor titor, (profesor de instrumento). Nela o equipo docente avaliará a evolución do alumno/a e plantexará, no caso de existir problemas, as posibles solucións e medidas a adoptar.
- No caso de non cumprir cos obxectivos mínimos ou de superar o máximo de faltas permitidas no primeiro ou no segundo trimestre, o alumno/a deberá recuperar estes obxectivos nos seguintes trimestres (segundo e terceiro, respectivamente). No caso de obter unha Avaliación Final Negativa o alumno/a terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. As datas para a realización de dita proba serán establecidas polo centro para cada curso.

Proba extraordinaria por perda de avaliación continua en Xuño.

O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. O profesor realizará un exame de carácter privado o público, e o repertorio esixido quedará ao criterio do mesmo profesor dacordo coa Programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

Contidos e Procedementos para as Probas Extraordinarias de Setembro

Piano Complementario 4 (6º de G.P.)

- No caso de obter unha Cualificación Final Negativa o alumno/a terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. A proba será realizada nunha aula do Conservatorio polo profesor do alumno/a.
- O contido específico da proba será determinado polo profesor de Piano Complementario dependendo do incumplimento dos Obxectivos mínimos por parte de cada alumno/a e estará sempre relacionado cos Contidos da Programación para cada curso.
- O profesor de Piano Complementario orientará a estes alumnos/as sobre o contido da súa proba e proporcionaralles o material que precisen para a realización da mesma.
- No caso de non superar a Proba Extraordinaria de Setembro considerarase que o alumno/a ten o curso suspenso para esta materia. No caso específico de 6º de Grao Profesional, e de conformidade co disposto na lei, o alumnado que no remate do

sexto curso obtivese cualificación negativa en tres materias ou máis deberá repetir o curso na súa totalidade. Cando a cualificación negativa se produza en unha ou dúas materias, só terá que realizar as materias pendentes, podendo asistir como oínte ás clases das materias xa superadas, segundo as dispoñibilidades do centro.

Materiais e Recursos Didácticos.

Este Departamento non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- “Piano Complementario”. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- “Piano Práctico”. 1º A, 1º B, 2º A, 2º B. A. Sánchez Peña.
- “El Piano”.. Tchokov-Gemiu
- “Método Europeo” vol. 1, 2 y 3 F. Emonts
- “De Bach a Stravinsky” A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III B. Bartok
- “Piezas fáciles”, OP. 39, Op.. 89 Kabalevski
- “Una docena al día” Edna Mae Burnam
- “Los cinco dedos”, Op. 777 C. Czerny
- estudos Op.. 599 C. Czerny
- “Cuadernos de Adriana” Antón García Abril
- “estudios” Duvernoy
- “estudios”, op. 100 Burgmuller
- “De Bach a Stravinsky A. Zipilivan
- For Children B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena J. S. Bach
- Sonatinas Clementi
- estudos Burgmuller
- Álbum de la juventud, Op.. 68 Schumann
- Álbum de la juventud Tchaikovski
- “25 estudos fáciles para piano” Op. 100 (Burgmuller). Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- “Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- “Ejercicios para piano complementario”. 4 vol. (Eva. M. Gómez Gutiérrez)
- “El piano. Improvisación y acompañamiento”. 3 vol. (E. Molina)
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- “Pequeño compositor”. 2 vol Isabel Medina

Actividades Complementarias.

1. AUDICIÓN

Tanto o Departamento de Piano Complementario, como os profesores que o desexen, poderán organizar cos seus alumnos/as Audicións como mostra do traballo realizado durante o curso.

En ningún caso será un obxectivo desta Programación a realización das mesmas.

2. A FUNCIÓN DE ACOMPAÑANTE

Definición:

- Pola súa capacidade polifónica e as súas cualidades tímbricas, a función do piano como instrumento acompañante é unha das máis importantes (sendo a máis valorada polos instrumentistas non pianistas). Por isto, faise necesario que un músico non pianista que aprenda a tocar o piano teña tamén a experiencia de desempeñar o rol de pianista acompañante.
- A actividade consistirá, basicamente, en facer dúos entre alumnos/as de Piano Complementario e outros de Grao Elemental da súa mesma especialidade, nos que os primeiros teñan a oportunidade de exercer como pianistas acompañantes, non só nas clases ou ensaios senón, en última instancia, nalgunha das audicións do seu instrumento.

Obxectivos:

- A actividade ten como principal obxectivo que os alumnos/as aprendan a valorar a función do pianista acompañante, así como a utilidade do piano para desempeñar esta función, non habendo nada máis útil para o desenrolo da empatía que poñerse na pel de aquel con quen se quere conectar.
- A función de pianista acompañante ven sendo tratada fai tempo nas clases de Piano Complementario, entre os propios alumnos/as de P.C. do mesmo nivel, ou similar. No caso de esta nova proposta, o feito de elixir a alumnos/as de Grao Elemental para o desenvolvemento da actividade ten como obxectivo preparar ó alumno/a de Grao Profesional para unha posible situación no seu futuro profesional na que o piano teña un lugar na súa actividade como profesor do seu instrumento.
- Asimesmo, o anterior obxectivo xustifica a realización da actividade con alumnos/as da mesma especialidade instrumental, ademais de facilitar a organización tanto dos ensaios como das audicións.
- O feito de participar nas audicións do seu instrumento principal como pianista acompañante dos alumnos/as pequenos (en vez de facelo nas de P.C.) ten como obxectivo que o alumno/a sinta que tocar o piano é unha actividade intimamente ligada á súa formación como instrumentista e que lonxe de permanecer á marxe, alimenta e enriquece esa formación.

Outros Obxectivos:

- Desenvolver a capacidade de acompañar a outro músico, cun instrumento polifónico como o piano.
- Ampliar o coñecemento das características e posibilidades sonoras do instrumento.

Cuestións organizativas e normas básicas:

- Esta actividade está destinada a alumnos/as de Piano Complementario de 3º a 6º de Grao Profesional, sempre e cando estean preparados e teñan interés.
- A actividade será contemplada como unha posibilidade máis dentro da formación dos alumnos/as. En ningún caso será obrigatoria nin terá unha influencia maior sobre a avaliación trimestral dos alumnos/as que a que pode ter a súa participación nas audicións trimestrais de P.C. Chegado o caso, a primeira poderá substituír á segunda.
- Os alumnos/as de Grao Elemental que colaboren na actividade serán elixidos polo profesor Titor pola súa capacidade para participar nun dúo.
- O repertorio será seleccionado conxuntamente entre o profesor Titor e o de Piano Complementario, (a ser posible de entre as pezas do repertorio do alumno/a de Grao Elemental) tendo en conta o nivel dos alumnos/as.
- Aínda que a iniciativa parte en principio do profesor de Piano Complementario, quen acudirá ó profesor titor para poñer en contacto ós dous alumnos/as e elixir o repertorio, os profesores Titores, tendo coñecemento da actividade poderán en todo caso solicitar ós profesores de P.C. a súa realización.
- A organización dos ensaios, etc.. dependerá do bo entendemento das partes implicadas, buscando sempre solucións que non prexudiquen a ningunha delas, e especialmente ós alumnos/as de Grao Elemental.
- Esta actividade non pretende en ningún caso entorpecer o desenvolvemento da función dos Profesores Pianistas Acompañantes do centro, e da súa actividade cos alumnos/as tanto nas clases como nas audicións, polo que estes profesores deberán estar en todo momento informados polos profesores titores da actividade e das posibles repercusións no seu traballo. Chegado o caso de que a actividade fora un impedimento para a súa actividade, esta será suspendida.

ANEXO I: Aspectos Xerais:

Metodoloxía.

A materia de Piano Complementario ten como obxectivo complementa-la formación dos instrumentistas non polifónicos, e a pór en mans dos estudantes un útil que lles permita o acceso práctico a calquera música.

Con este obxectivo, o ensino non se orientará tanto cara ó desenvolvemento dunha gran capacidade técnica, como a potenciar outros aspectos, sinalados nesta programación, tales como percepción global da polifonía, audición interna, habilidade na lectura a primeira vista (incluída unha posible simplificación rápida do escrito, na partitura, etc.).

Ó longo do curso, o profesor abordará tódolos contidos presentes nesta programación, quedando ó seu criterio a adaptación e a secuenciación destes, segundo as necesidades específicas de cada alumno/a.

FALTAS DE ASISTENCIA:

Pérdida da Avaliación Continua.

Establécense dous tipos de faltas: xustificadas e sen xustificar.

O profesor titor será o responsable de controla-las faltas (admitindo ou non a súa xustificación), supervisado pola xefatura de estudos.

Faltas Xustificadas			Faltas sen Xustificar		
	Por Trimestre	Total Curso		Por Trimestre	Total Curso
Materias de 1 sesión semanal	3	9	Materias de 1 sesión semanal	2	6

* Non se poderá superar o número de faltas xustificadas ou sen xustificar, pois acumúlanse ámbalas categorías, así mesmo nunca poderá excederse o máximo establecido para as faltas xustificadas, xa sexa non trimestre, ou non total do curso.

Procedemento para as Titorías de Pais / Nais.

O profesor de Piano Complementario non é titor destes alumnos/as (o profesor titor é o de instrumento).

Para calquera dúbida débese consultar co profesor titor, que estará en contacto co resto de profesorado e é o responsable de todo o proceso de aprendizaxe do alumno/a no Conservatorio.

No caso de desexar unha entrevista co profesor de Piano Complementario, deberá solicitárselle ó mestre titor por escrito, como mínimo cunha semana de antelación.